

Ment a vándor az atom századában

Matej Bor

1.

*Ment a vándor az atom századában,
és zokogott.*

– *Miért zokogsz? kérdi tőle egy gyermek.*

– *Nem tudom.*

– *Es mért nem tudod, hogy miért zokogsz?*

A vándor elmosolyodott.

– *Min mosolyogsz?*

– *Rajtad és a te vidám bölcsességeden.*

– *Hát van szomorú bölcsesség is?*

– *Van.*

– *És miért szomorú?*

– *Nem tudom.*

– *Es mért nem tudod, hogy miért szomorú?*

A vándor megpaskolta az arcát

és tovább ment.

– *Hová mész? kiáltott utána a gyermek.*

– *Megkeresni a vidám bölcsességet.*

– *Hisz megtaláltad nálam. Vidd magaddal.*

– *Nem, azt csak vigyed te.*

– *Hová?*

– *Mindegy, csak messze, messze, ne érje szomorúság,
mondta a vándor és ment tovább az atom századában*

2.

*Ment a vándor az atom századában
s két házhoz ért.*

Egyformák voltak

mint két tojás,

de háiálos acsarkodásban:

az eresziük haragtól vöröslött,
ablakukat a megvetés becsukta,
falaikon kivert a zöld irigység.
Mint két lapuló őrszem
szurony-fullánkja,
fenyegetőn meredtek az égnek
a felajzott
villámhárítók.
S a két ház körül
tengernyi
rózsa
rózsa
rózsa,
mintha el akarnák takarni
a haragot,
a megvetést,
az irigységet.
Nézte ezt a vándor
és arra gondolt:
az én századom sem különb a többinél,
a rózsák meg csak nyílnak.

5.

Ment a vándor az atom századában
és állást szerzett.
Éjjelit,
Kezslábasban, gumicsizmában,
kezében fecskendővel
járta az utcákat
és mosta a szennyet,
amit az atomszázad összehordott.
Akkor talált egy piros rózsaszálat,
Fölvette, megtisztogatta,
és a gomblyukába tűzte.
– Mivel háláljam meg?
kérdte a rózsa.
– Ne hervadj el,
amíg szemernyi vidámság lesz a szívemben.
De még be sem fejezte,
a rózsa elhervadt.
– Különös, gondolta
és úgy ahogy volt,
kezslábasban, gumicsizmában
leereszkedett a szívébe,
és ahogy járkált benne,
mintha a sötét
dohos, végtelen
csatornát járná,
ahová éjjelenként lefolyik a szenny,
amit az atomszázad összehordott.
És látva mindezt, megértette,
mért hervadt el a rózsa.

6.

Ment a vándor az atom századában,
s egy emberre akadt,
aki szétszedte a lelkét.
Szétszedte,
de összerakni már nem tudta.

A vándor szóltanul
kifizette a számlát,
kofferba rakta szétszedett lelkét,
és ment tovább.
Orvostól orvosig.
Úgy adogatták kézről-kézre,
mint gyermekek a játékszerüket,
melyet szétszedtek,
hogy újra összerakják,
de mindhiába,
mert ha össze is rakják,
fordítva sikerül.
Végülis amikor elcsinázva
egy rendelésben felejtette a koffert,
megamúlt a baja
a talált tárgyak osztályával.
mert nem tudta megmagyarázni,
hogy milyen volt a lelke.
Csak annyit tudott,
hogy szét volt szedve.
de ilyen szétszedett lélek
épp elég van és napról-napra több.

8.

Ment a vándor az atom századában,
s egy másik lépett hozzá.
– Hová? kérdezte tőle.
– Nem tudom.
– Én se.
– Hát tarts velem. Valahol majd csak kikötünk.
És mentek.
A harmadik már nem is firtatta,
hogy hová mennek,
örült, hogy végre meglelte az utat.
Ugyanúgy a negyedik, az ötödik, a tizedik,
a századik, a százszor századik.
És akkor így szólt az első vándor a másodikhoz:
– Hová megy ez a sok ember?
– Utánunk
– És nem tudják, hogy mi sem tudjuk, hogy hová megyünk?
– Nem.
– Hát akkor mondjuk meg nekik.
– Semmiképp, mondta amaz. A fejünkkel fizetnénk.
Inkább váljunk szét, s menjen ki-ki a maga útján.
És szétváltak.
És lett a nyomukban olyan csetepaté,
hogy rengett belé az egész atomszázad.
Sehogy se tudtak megegyezni,
hogy a két út közül
melyik az igazi.
És még el se jutott a vándor
oda, ahová vér nem ér föl,
már patakozott a vér.
Árjából fölbukva
megállt a kor peremén
és lenézett az atom századára.
És szomorú volt, olyan szomorú,
hogy már-már elhagyta a szomorúság.

9.

Ment a vándor az atom századában
s egy sorompó állta útját.

– Mi van mögötted? kérdezte tőle.

– Magány.

– Hát a magányban?

– Igazság.

A vándor habozott:

Atlépjem-e?

Ekkor egy rikkancs futott arra
és kiabált: Minden hadköteles
azonnal jelentkezzék. Hadat üzentünk
a Magánynak.

És a vándor nem sokkal később
átlépte a sorompót.

Sisak volt a fején.

11.

Ment a vándor az atom századában,
és meglőtt egy madarat.

– Miért lőttél meg?

szólt a madár.

– Látod, puskám van.

– Hajítsd el.

– Nem merem.

– Próbáld meg.

Elhajította és futásnak eredt.

A puska pedig utánalőtt.

Egyszer. Még egyszer.

Mielőtt harmadszor utánalőtt volna,
a vándor hason visszacsúszott
és felvette.

– Látod, így állunk, mondta a madárnak.

– Látom, pihegte a madár és meghalt.

És a vándor ment tovább az atom századában
és kereste a madarat,
melyet nem fog a golyó.

12.

Ment a vándor az atom századában,
és azt álmodta,
hogy leemelt egy kardot a múzeumban.
Alá volt írva:
a Császáré.

– Mit akarsz velem?

kérdezte a kard.

– Birodalmat hódítasz nekem.

Ahhoz te értesz.

És csakugyan hódított birodalmat,
ott valahol az atomszázad partján,
mert az a kard a Császár kardja volt,
és ahhoz értett.

És amikor a vándor maga alá gyűrte a birodalmat,
félelem fogta el,
hogy a birodalom
őt gyűri maga alá.

Azt mondta a kardnak: Védj engem.

És a kard védte,
mert az a kard a Császár kardja volt
és ahhoz értett.
Akkor a vándor
letörölte róla a vért és ráparancsolt:
Most pedig hozz nekem boldogságot.
És a kard nekilátott,
kicsupálta a boldogságot az emberek mellkasából,
és odahordta a gazdája elé.
Ő meg csak taposott a sok boldogságon,
s azt hajtogatta: Mit ér nekem a más boldogsága?
Hozd el nekem azt, ami az igazi,
mert csak az enyém.
De hiába —
mert az a kard a Császár kardja volt,
és ahhoz nem értett.

15.

Ment a vándor az atom századában,
és egy lányt látott,
amint ott ül a járda szélén.
— Ulj mellém,
mondta a lány,
várjuk együtt a tavaszt.
— És mi lesz,
ha kivártuk?
— Elnyúlunk a kankalinok és margaréták között,
s egy fehér felhőt nézünk,
és ha megered az eső,
behúnyjuk a szemünket,
hogy megöntözze
a várakozásban elnehezült pillánk.
És valóban megjött a tavasz.
Elnyúltak a kankalinok és margaréták között,
és nézték a fehér felhőt,
és amikor megeredt az eső,
behúnyták szemüket,
hogy megöntözze
a várakozásban elnehezült pillájuk.
És akkor melléjük lépett a Halál.
Olyan volt,
amilyennek öröktől fogva tudjuk,
csak a kezében kasza helyett
Geiger-számláló volt.
De azok ketten nem is vették észre,
mert a szemük behúnyták,
hogy a várakozástól
elnehezült pillájuk
öntözze a tavasz.

17.

Ment a vándor az atom századában,
s amikor rájött, hogy sose jut ki belőle —
mert a század vége messze volt,
az övé meg mind közelebb —
nevetni kezdett tele torokkal.
— Mi lett?
kérdték tőle az emberek.

– Rájöttem, hogy sose jutok ki ebből a századból.
 – És azért nevelsz?
 – Nem. Azért, hogy legalább a nevetésem kijusson.
 És valóban,
 a nevetése,
 hóna alá kapva a lelkét,
 mint tréfás völegény
 a szabódó arát,
 már ott is volt az atomszázad határán,
 és azon is túl.

19.

Ment a vándor az atom századában
 és odaért
 a Lét és Nemlét határához.
 Rákönyökölt a sorompóra,
 amely olyan volt, mint minden határsorompó,
 és nézte a túlsó oldalt,
 az útleveltre
 várva.
 Őr állt a határon innen,
 olyan volt, mint minden határőr,
 csak sebész-maszk fedte az arcát,
 őr állt a határon túl,
 olyan volt, mint minden határőr,
 csak a szeme hiányzott.
 A vándor belenézett ebbe a szembe,
 ami nem is volt szem,
 hanem két barlang,
 és úgy tűnt neki,
 hogy a mélyén az eget látja,
 tele csillagokkal.
 És amikor megjött az útlevel,
 és fölnyitották a sorompót,
 fogta a koffert,
 amelyben az élete volt,
 és átment a határon.
 Az őr levette arcáról a maszkot
 és cigarettára gyújtva mondta:
 Kár érte, fiatal volt még.

Acs Károly és
 Pap József
 fordítása

